

Sygn. akt III CSK 57/20

## POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa Fundacji działającej pod nazwą (...) Fundusz [...] z siedzibą w K.

przeciwko Ł. K., J. W. i Z. O.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 16 października 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanych Ł. K. i J. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w N.

z dnia 10 lipca 2019 r., sygn. akt III Ca (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w N. na rzecz adw. W. W. kwotę 2 700 (dwa tysiące siedemset) zł, powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną pozwany J. W. i Ł. K. z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

## UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanych J. W. i Ł. K. od wyroku Sądu Okręgowego w N. z dnia 10 lipca 2019 r., sygn. akt III Ca (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący zarzucili naruszenie: 1) prawa procesowego tj. art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i przekształcenie tej oceny w ocenę dowolną, wskutek przyjęcia, iż to raczej niefrasobliwość pozwanych spowodowała, że poręczyli umowę pożyczki w innej wysokości, aniżeli zakładali; 2) prawa materialnego, tj. art. 878 § 1 k.c. przez jego wadliwą wykładnię i przyjęcie, że zawarta przez pozwanych umowa poręczenia nie była dotknięta nieważnością z tej przyczyny, że nie zawierała w swej treści zapisu co do z góry oznaczonej

kwoty poręczenia za dług przyszły, bowiem poręczenie nie dotyczyło długu przyszłego, ale już istniejącego, lecz jeszcze niewymagalnego.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący oparli na przesłankach uregulowanych art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Istotnego zagadnienia prawnego skarżący upatrują w konieczności rozstrzygnięcia, czy właściwym do dokonania oceny prawnej w zakresie tego, czy w przedmiotowej sprawie poręczenie pozwanych dotyczyło długu przyszłego, czy też długu już istniejącego, ale jeszcze niewymagalnego, był przyjęty przez Sąd drugiej instancji moment zawarcia umowy poręczenia, tj. dzień 12 marca 2014 r., a zatem dzień podpisania umowy pożyczki pomiędzy powodem a E. H., czy też moment składania oświadczeń przez poręczycieli, tj. dzień 11 marca 2014 r., w którym pozwani podpisali druki oświadczeń poręczenia dostarczone im przez Z. O. - matkę E. H., a następnie wręczyli je pod podpisaniu Z. O., celem przekazania jej córce E. H.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub

podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Istnienie potrzeby wykładni skarżący odnoszą do art. 878 § 1 k.c. pod kątem zasadności jego oceny przez Sąd drugiej instancji, bowiem dokonana przez Sąd odwoławczy wykładnia jest odmienna od przyjętej w dotychczasowym orzecznictwie sądów powszechnych oraz w doktrynie. Określony w tym przepisie wymóg oznaczenia z góry wysokości długu przyszłego ma pełnić przede wszystkim funkcję ochronną wobec poręczyciela i zabezpieczać go przed odpowiedzialnością za nieskonkretyzowany dług przyszły, na którego powstanie i wysokość nie ma on żadnego wpływu.

W pierwszym rzędzie należy wskazać, że rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni, bądź w drodze prostego zastosowania przepisów w konkretnym stanie faktycznym, przy uwzględnieniu także orzecznictwa sądowego, nie kwalifikuje się jako uzasadniona ustawowa przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Jak wynika z art. 876 § 1 k.c. stosunek poręczenia powstaje na podstawie umowy zawieranej między poręczycielem a wierzycielem z innego stosunku prawnego. Zatem w stanie faktycznym niniejszej sprawy stosunek poręczenia nie powstał z momentem złożenia oświadczenia woli przez pozwanych w dniu 11 marca 2014 r., lecz w dniu złożenia oświadczenia woli przez powoda jako wierzyciela, czyli w dniu 12 marca 2014 r., w którym została też zawarta umowa pożyczki z E. H. jako pożyczkobiorcą. Forma pisemna pod rygorem nieważności została zastrzeżona jedynie dla oświadczenia woli poręczyciela. Dla oświadczenia wierzyciela o przyjęciu poręczenia nie została zastrzeżona szczególna forma, a wobec tego może być wyrażona zgodnie z regułami określonymi w art. 60 k.c.

Możliwość udzielenia poręczenia nie jest uzależniona od istnienia stosunku prawnego między dłużnikiem a poręczycielem, tj. stosunku głównego (podstawowego) i jeżeli taki stosunek zachodzi, zobowiązanie poręczyciela wobec wierzyciela jest niezależne od niego.

W przedmiotowej sprawie stosunek poręczenia powstał w dniu zawarcia umowy pożyczki, do której istoty należy zobowiązanie pożyczkobiorcy do zwrotu przeniesionych na niego przez pożyczkodawcę pieniędzy albo rzeczy oznaczonych co do gatunku (art. 720 k.c.)

Dług przyszły, o którym stanowi art. 878 § 1 k.c., to taki dług, który nie istnieje w chwili zawarcia umowy poręczenia. W takim przypadku dłużnik nie jest jeszcze zobowiązany do świadczenia oznaczonego pod względem przedmiotu i treści (np. powstanie długu zostało uzależnione od nadejścia terminu albo od ziszczenia się warunku zawieszającego). Jeżeli natomiast w chwili zawarcia umowy poręczenia dłużnik jest zobowiązany do oznaczonego świadczenia, ale jeszcze niewymagalnego, to poręczenie dotyczy długu istniejącego, a nie długu przyszłego (por. też uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego z dnia 22 października 1975 r., IV PR 162/75, OSNCP 1975, nr 6, poz. 147, z dnia 24 sierpnia 1988 r., IV PR 189/88, OSNCP 1990, nr 12, poz. 154 oraz uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 1986 r., III CZP 69/85, OSNCP 1987, nr 1, poz. 3 i z dnia 22 grudnia 1989 r., III CZP 98/89, OSNCP 1990, nr 7-8, poz. 102).

Przewidziana w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia

(por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej pozwani wywodzą z naruszenia przepisów prawa wskazanych w zarzutach kasacyjnych.

Podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c.). W związku z czym, w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że skarga kasacyjna nie może być oparta na zarzucie naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. określającego kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 76, z dnia 24 listopada 2005 r., IV CSK 241/05 nie publ., z dnia 26 kwietnia 2006 r., V SK 11/06, nie publ., z dnia 8 października 2009 r., II CSK 222/09, nie publ.).

Zarzut kasacyjny naruszenia art. 878 § 1 k.c. nie jawi się jako oczywiście zasadny, skoro dług za który poręczyli pozwani nie był długiem przyszłym, co zostało wyjaśnione w ramach pierwszej i drugiej podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. W oświadczeniu woli o udzieleniu poręczenia została skonkretyzowana umowa pożyczki (k. 10, 11, 12).

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.

O wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi z urzędu orzeczono na podstawie art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (j.t. Dz. U. z 2020 r. poz. 1651) w zw. z § 8 pkt 6 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 i § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (j.t. Dz. U. z 2019 r. poz. 18). Wprawdzie pełnomocnik z urzędu reprezentował dwóch pozwanych, ale sporządzona skarga kasacyjna obejmowała zarzuty wspólne, a zatem nie było podstaw do podwyższenia kwoty przyznanego wynagrodzenia.

jw